

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével,

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok vissznadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 2 kr.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 > 50 >
Helyben nazonoz nardva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Videkre postán szállítva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >

A magyar faj terjeszkedése.

(—a.) Igen érdekes és tanulságos dolog meglátni minden téren, de különösen a nemzetgazdaság terén a liberalizmus csudálatos metamorphosisait. Igen jó alkalmat szolgáltat nekünk erre Beksics Gusztávnak lapunkban is ismertetett röpirata. Két év múlva éppen száz esztendeje lesz annak, hogy Malthus, a kiváló nemzetgazdász felállította tételét, mely a liberális nemzetgazdasátnak egyik alapvető tanítása lett. E tantétel szerint míg az emberi nemzedékek mértani arányban szaporodnak (1, 2, 4, 8, 16 . . .), addig az embernek táplálékul szolgáló szerek növekedése csak számtani arányban (1, 2, 3, 4 . . .) halad. Ennek következtében lesz idő, mikor keves lesz a főka és sok az eszkimó, lesz idő, mikor a föld nem tudja majd eltartani az embereket. És aki elég szerencsétlen lesz akkor jönni e világra, mikor ez az aránytalanság beáll, az felesleges terhe az emberiségnek, az nem tarthat jogot arra, hogy őt a föld élelemmel tartsa. Pontosan ki is számították, hogy 200 (most már csak 100) év múlva az élmi szerek sokasága úgy fog aránylani az emberek számához, mint 9:256.

Ez a számítás magán hordja a felületesség bélyegét. Ki volt abból hagyva a legnagyobb tényező, a gondviselő Isten. Aki ezt a világot oly csodálatra méltó bölcsességgel alkotta, arról nem lehet feltételezni, hogy mesteri remekművét a vak véletlenre bizza. Azóta 100 év múlt el, s annak az aránytalanságnak nyomát sem látjuk.

De a liberalizmusnak elég volt ez a felületes tétel is, hogy annak alapján annál erősebben támadhassa a kath. egyházat. A szabadelvű nemzetgazdasági iskolának legelőkelőbb írói nyíltan támadták az egyházat azért, mert önfeláldozó szeretettel ápolja a szegényeket, »az emberiségnek felesleges terhét.« Az alamizsnát »az éhhalál kínjai meghosszabbításá«-nak tartották, akárcsak a pogány rómaiak. Szemére hányták továbbá az egyháznak, hogy a házasságot szentségnek tartja s a gyermekeket Isten áldásának tekinti.

És megindult a harc a sajtóban és a parlamentben, egyszóval az egész vonalon a házasság és a család ellen. A pornographia rémséges módon terjedt. Minden nyelven külön irodalom van már arról a kérdéssel, hogyan lehet élvezni a szerelem virágait annak tövissei nélkül? Erről a nemzetirtó bűnről szóló illusztrált könyvek ott hemzsegnek a könyves boltok kirakataiban, melyek előtt tisztességes nők meg nem állhatnak, — és a rendőrség nem veszi észre, a királyi ügyészség nem fogja perbe az írókat és kiadókat.

És mikor heves küzdelmek után, melyek feldúlták ez ország békéjét, elérték célukat, a házasságot közönséges adás-vevési szerződéssé alacsonyították, a családi élet kötelekeit meglazították s az erkölcstelenséget a nép minden rétegében elterjesztették, — — — akkor előállnak a magyar liberálisok a panasszal, hogy vége a nemzetnek, a magyar faj nem terjeszkedik, szaporodásában visszaesés állt be, ha nem segítünk előzőnlének bennünket a nemzetiségek. El tehát a magyar

faj terjeszkedésének akadályával, el a hitbizományokkal és a holtkéz birtokaival!

Egy évtizeddel ezelőtt, mikor még Tisza Kálmán állott a magyar liberálisok élén, az volt a jelszó, hogy a hitbizományokban van a nemzeti érdek. Tisza Kálmán előtt fél millió kat. holdat sem tett ki a hitbizományi birtok, 1885-ben már 2,368,000 kat. holdat foglalt el az az ország területéből. (Beksics műve 45. l.) Ma az ellenkező nótát fujja a liberalizmus szele: a hitbizomány a legnagyobb akadály a magyarság faji terjeszkedésének.

Igy változik a liberálizmus tana. Ide s tova igaza lesz Eötvös Károlynak, hogy a szabadelvűség országok és hónapok szerint más és más. És mégis azt akarják, hogy örökké uralkodjék Magyarországon!

Lássuk már, hogy áll a dolog a magyarság emlegetett faji terjeszkedésével? Beksics azt állítja, hogy a magyar faj sokkal termékenyebb, mint az országban lakó nemzetiségek. Állításának igazolására (művének 16. lapján) közli a következő statisztikai kimutatást:

Felekezet	Lélekszám		Szaporod. %-okban
	1880-ban	1890-ben	
római katolikus . . .	6.482,595	7.239,212	1 ¹¹⁷ %
görög katolikus . . .	1.486,198	1.655,600	1 ⁰¹⁴ %
görög keleti . . .	1.937,105	2.064,715	0 ⁶⁶ %
ágostai . . .	1.107,515	1.180,489	0 ⁶⁶ %
református . . .	2.023,257	2.212,603	0 ⁹⁴ %
unitárius . . .	55,787	61,617	1 ⁰⁵ %
izraelita . . .	624,737	707,472	1 ³² %

Bármennyire szeretnénk is, ha igaz lenne Beksics állítása a magyar faj ter-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Elégtétel.

Írta: Moldorányi Gyula.

I.

A férje pezsgőzött a buffetben az ipával, ő meg a Bándy Ferivel járta a soupé-csárdást. Szüvedélyes tánczosok voltak mind a ketten. A kis Pocsaynének csak úgy szikrázott az a bogár-fekete szeme, tűzben volt az egész arca, s néha-néha dévajkodva rátoppintott parányi lábával a parquettre, biztatta csillogó szemével a cigányt patogóbb játéokra, a tánczosát pedig szaporább tánczra.

És azok elértették a biztatást mind a ketten. Bándy Feri éppen negyedszer kiáltotta: »hogy volt« és a cigány negyedszer is ujra kezdte: »Zöldre van a . . .«, azután hirtelen átcsapott a frissbe és húzta sokáig lelkesülten. Szemével folytonosan azt az egy párt kereste, mintha egyedül nekik muzsikálna.

Már alig tánczoltak néhányan, Bándy Feri is ki volt fáradva nagyon, alig győzte kendőjével az arcát szárítani, de azért nem hagyta abba a tánczot. Várta, hogy majd csak megunja az asszonyka is. Pedig az nem akart kifáradni, olyan volt, mintha nem hallana, nem látna maga körül semmit, csak a zenét meg a tánczosát — és azoknak átengedte magát egészen.

És a tánczos is most már egyre szenvedélyesebben járta; annak a szép kis asszonynak a közelsége, varázsa egészen elkábitotta, a vér játékatól rózsaszínűvé vált, kilátszó szép válla mámorossá tette.

Megforgatta háromszor, négyszer, s aztán mint a ki elszédült, az asszonyka vállára ejtette a fejét és megcsókolta azt szüvedélylyel.

Pocsay Istvánné megrázkódott erre a csókra, ijedten nézett szét, hogy nem látta-e valaki. A tánczó párok magukkal voltak elfoglalva, körülöttük nem állottak, hát bizonyosan nem látta senki. Csak a cigány-primás mosolygott egy kicsit, mikor az asszonyka rá-nézett; de hiszen a cigány diskkrét, ha tud is valamit, nem ad olyan könnyen tovább rajta. De azért mégis nyugtalan volt, egyszerre abba hagyta a tánczot és bevezette magát a buffetbe az apjához, rá sem mert nézni egy darabig a Bándy Ferire, meg a férjére.

Pocsay István tisztességes, komoly ember volt, szerette a feleségét, s hogy a családi életük nem volt boldog, annak nem ő volt az oka, hanem az a kis gyermekasszony; vagy talán még az sem, mert igaz, hogy szerelem nélkül adta oda kezét az urának, de hiszen mit tudta még akkor, hogy szerelem is van a világon. Azt gondolta, mikor a papája a vőlegényét bemutatatta neki, hogy ez is csak olyan ajándék mint a babák, a melyeket a nevenapján szokott kapni, csak hogy nagyobb, meg azután igazán tud járni meg beszélni.

Barátságos, kedves volt iránta, szívesen

elbeszélgetett vele, szerette, akárcsak az édes bátyját.

Csak hogy Pocsay István akármilyen jól tudta a római jogot, akármilyen okos ügyvéd hírében állott is, nem volt elég okos arra, hogy megismerje azt a kis leányt, akit feleségül akart venni. Azt hitte mindig, hogy annak kedveskedése, jósága az ő szerelmes gyengédségének a viszonzása, sohasem jött arra a gondolatra, hogy az egy művelt kis gyermek-leány természet szerű vonzódása is lehet a szép, az erős férfihez, a kiról tudja, hogy a családjának jó barátja.

Későn, csak az esküvő után tudta meg a valóságot és mert tisztességes, jóízlelt ember volt, nem változtatott az előbbi viszonyon semmit, maradt ezután is figyelmes, jóbarátja a feleségének.

Külön kis lakosztályt rendezett be a számára, s éppen úgy mint vőlegény korában eljárt hozzá beszélgetni, mulattatni és őrizte gondosan, nehogy valami baja legyen.

Az asszonyka meg volt elégedve a sorsával, boldognak érezte magát és semmi hajlandóságot, semmi vágyat nem mutatott arra, a miért a férje titkon epekedett, hogy a viszonyt megváltoztassa, bensőbbé tegye. — Gyermekek volt még mindig! . . .

Hanem az a bál, az a Bándy Feri kihozta a sodrából. Leánykorában is szeretett nagyon tánczolni, de olyan szüvedélyesen nem tánczolt még soha, olyan édes érzést nem érzett még férfi ölelésére életében.

mékenységéről, ebből az adalból nem tudnak arról meggyőződni. A református vallást úgy szokták ujabbban feltüntetni, mint speciális magyar vallást, mert követői tisztán magyarok. Az előttünk fekvő táblán pedig a reformátusok csak — az ötödik helyet tudták elfoglalni. Utánuk csak a gör. keletiek és a lutheránusok állanak. Nem is csuda. Már öt év előtt panaszkodtak a baranyai és tolnai protestáns lelkészek a konventben, hogy hiveik pusztulnak, mert — — közöttük is pusztul már az a szörnyű bűn, amiről nálunk eddig csak a szászok voltak ismeretesek.

Ugy látszik Beksics is hallott erről valamit, mert (művének 17. lapján) ezeket írja: »De megjegyzendő, hogy a magyar faj főleg a túlnyomóan katolikusok által lakott vidékeken szaporodik, míg a református magyarság úgy a Dunántúl, mint az alföldön, bár a vagyonban terjeszkedik, a faj-propagáció tekintetében némi konzervatívismust mutat.«

És ezzel jó részt el is van döntve a Beksics által felvetett, tagadhatatlanul fontos kérdés. Nem ott kell keresni a baj okát, ahol azt Beksics keresi. Gazdasági válság csakugyan létezik, — segíteni kell rajta. De a pauperizmusnak legnagyobb foka sem hat oly békítőlag a faji szaporodásra, mint a bűn s annak vésses hatalma. Az utóbbi évtizedekben pedig mindent elkövettek nálunk, hogy ez a szerencsétlen ország minél mélyebbre jusson a bűn, a vallástalanság lejtőjén. Csoda-e, ha ennek eredményei is mutatkoznak?

Ezek az események már is bizonyítják annak, hogy a vallástalanságot törvénnyel is előmozdítani, bűn volt a nemzet ellen.

Krieghammer lemondott?

Ma délután bécsi és budapesti tudósítónk táviratilag értesítettek bennünket Krieghammer közös hadügyminiszter lemondásáról.

A lemondásnak oka értesülésünk szerint ez lett volna, hogy Vilmos császár tegnapielőtti bécsi látogatása alkalmából minden számottevő

államférfi kapott rendjelet, csak Krieghammer nem.

A hírt elég fontosnak tartottuk arra, hogy lapunk kü l ö n k i a d á s á b a n adjuk olvasóink tudtára.

Az éjjeli órákban azonban egy újabb táviratot vettünk, amely szerint Krieghammer közös hadügyminiszter, aki ez időszerint súlyos betegen fekszik, még nem adta be lemondását.

Az új választások.

A »Magyar Hírlap« írja: Megbízható információink szerint az új képviselőválasztások nem lesznek ugyan nyáron, amint azt többfelől híresztelték, de az is bizonyos, hogy ezt az évet nem éli túl a mostani képviselőház, szóval időnek előtte lesznek az új választások. Alkalmassint októberben, de legkésőbb novemberben ejtik meg a képviselőválasztásokat.

A kvóta.

A magyar kvóta-bizottság tudvalevőleg elhatározta, hogy az osztrák kvótanuncium követeléseit vissza fogja utasítani és egyhangulag kijelentette, hogy a jelenlegi kvóta felemelésébe semmi szín alatt sem egyezik bele. A bécsi »Neue Freie Presse«, az osztrák habarkodások dühös előharcosa ma hosszú, rubrikázott és kimutatásokkal spékelt cikkben ismerteti a magyar kvóta-bizottság e határozatát és konstatálja, hogy miután a magyarok 31.4 százaléknál többet nem akarnak fizetni, az osztrákok pedig 43.16 százalékot hajlandók elfogadni, a különbség 11.76 százalékot tesz, vagyis pénzösszeget kifejezve 12.7 millió forintot. Ekkorra az eltérés a két kvóta-bizottság álláspontja között, a melyhez hasonló nagy véleménykülömbőség még nem merült fel az előző kiegyezések alkalmával. Ez igaz, sőt hozzátehetné a »Neue Freie Presse«, hogy ha az osztrákok nyolczvan perczentet követeltek volna, a különbség még nagyobb lenne. A »N. Fr. Pr.« azonban nem azt teszi hozzá, hanem megrója a magyarokat makacsodásukért. Még sem szép dolog, ugymond, hogy a magyarok nem akarnak többet fizetni, mint eddig és azt kívánják, hogy az osztrák költségvetést terheljék azokkal a milliókkal, a melyeket ők nem akarnak elvállalni. Hosszu melankhólikus fejtege-

tésekbe bocsátkozik ezután, hogy Magyarország harmincz évvel ezelőtt, amikor a 31.4 százalékos kvótát megállapították szegény, erőtlenn állam vala, a melyhez a ma virágzó gazdag ország nem is hasonlítható. Magyarország annak köszönheti fellendülését, hogy aránylag csekély összeget kellett fordítania hadügyi kiadásokra. Sajnálja a N. Fr. Pr. ezt a határozatot, mint hazánk jó barátja, mert a renuncziium hire Ausztriában rossz vért fog szülni és mert odaát minden párt méltányosnak tartja, hogy Magyarország többet fizessen. Felsorolja továbbá azokat a nagy engedményeket, a melyeket Magyarországnak az idők folyamán tettek, — hogy a paritást érvényre emelték a bankügy terén és sok más dologban, sőt most a fogyasztási adókat is oly módon fogják rendezni, hogy Magyarországnak jusson, a mi ők megilleti. Minderre pedig most azzal válaszol a magyar kvótábizottság, hogy a gazdag Magyarország nem akar nagyobb kvótát elvállalni, mint harmincz évvel ezelőtt a szegény magyar állam. Dast ist stark! — így végzi fájdalmas felszisszenését Valóban nem tudja az ember, valjon ez a jóakaratu sajnálkozásba bujtatott követelőzés farizeusabb-e vagy rosszakaratubb. Fölösleges volna pontról-pontra czáfolni, annyi fallácia, a hány állítás. Bizony, ha a bécsi laplátszó a magyar választ »erős«-nek mondja, válaszuk csak az lehet, hogy az osztrák fellépés nem annyira erős, mint gyenge — méltányossági érzésre mutat.

A bankszabadalom.

A bankszabadalom meghosszabbítása tárgyában a szóbeli tárgyalás alkalmával a bank szerezését illetőleg a két kormány és a bank részéről kiküldött bizottság között elvileg tökéletes egyetértés jött létre. A vezér-tanács tagjait, mint a M. É. jelenti nem fogják kinevezni, hanem mint eddig, a részvényesek választják őket a közgyűlésben. A bank-tanács nem fogja ellenezni azt, hogy a paritás fentartása céljából hat osztrák és hat magyar állampolgár választassék a vezértanácsba. A bankkormányzókat a magyar és osztrák pénzügyminiszterek előterjesztése alapján a korona fogja kinevezni. A nyereség-részesítést illetőleg a két kormány a banktól az eddiginél sokkal nagyobb

Zavartan ült az asztal mellett, olyan izgott volt az arca, hogy a férje megkérdezte tőle, mi a baja.

— Rosszul érzem magam, szeretnék már hazamenni — felelte — és felállt, hogy sietesse férjét.

Az ügyvéd különösnek találta egy kicsit a dolgot, de azért gyanútlanul nyújtotta karját az asszonykának, sorba vezette az ismerősökhöz, azután hazavitte.

Bándy Feri olyan zavart volt, mikor elköszönt tőlük, hogy alig tudott szóhoz jutni. Ott hagyta nemsokára ő is a bálát, s másnap jókor sietett Pocsaynéhoz bocsánatot kérni; azt hitte nagyon megharagudott reá az asszonyka.

Ilonka egy könyvet lapozgatott az ablak mellett, mikor Bándy Feri belépett. Mosolyogva, barátságos arccal nyújtotta a kezét a fiatal szolgabírónak, azután letette a könyvet és tréfáson meghuzta az ifju haját, ezen szavakkal.

— Fogja a tegnapiért!

Bándy Feri egészen más fogadtatást várt, betanulta szépen otthon, hogy miféle mentegetőző szavakat mond majd, hogyan kér bocsánatot azért a nagy merészségért, a mit csak nem magánkülvüli állapotban elkövetett. De most, hogy az asszonyka mosolyogva, tréfálva beszélt hozzá, egyszerre elfeledte, mit akart mondani, s csak annyit szólt:

— Hát nem haragszik?

— De bizony haragszom — felelte Ilonka, komolyságot erőltetve — mi lenne most, ha látta volna valaki?! Hogy lehet olyan vigyázat-

lan?! Meg azután nem is vagyok ám már kisleány, hogy olyan könnyen meg lehessen csókolni akárkinek! . . .

Bándy Feri csak nézte mosolyogva a duzzogó asszonykát, úgy érezte, hogy rabja most is azoknak a fénylő fekete szemeknek, vágyott odaborolni mégegyszer annak a kis leány-asszonynak a keblére.

Pocsay Istvánné kiolvasta a férfi szeméből azt a vágyat, s talán mert már felébredt benne is az a természetszerű érzés, mely a nő szívében egy kedves férfi közelében betölti, engesztelődve nyújtotta kezét a szolgabírónak, s kedveskedve mondta:

— Na azért ne busulyjon, nem olyan nagyon haragszom.

A fiatal ember pedig nem busult egy cseppet sem, ajkához emelte a puha kis kezét, azután egy szenvedélyes mozdulattal átölelte az asszonykát és csókot nyomott az ajkára.

II.

Pocsay Istvánt nyugtalanította kis feleségének előző napi különös viselkedése, meg akarta nézni, hogy nincs-e valami komoly baja.

Mikor a szobába lépett, éppen akkor csókolt meg Bándy Feri az asszonykát.

Az ügyvédet meglepte az a jelenet, tanácstalanul állt egy pillanatig az ajtóban, azután szónélkül karonfogta a fiatal embert és kivette a szobából.

Az asszonyka ijedten dőlt a mellébe levő foteilbe, izgottan hányta-vetette magában, hogy mi fog most történni. . . ?!

Érezte, hogy hibát követett el, mikor a fiatal embert meg nem dorgálta első merészségeért, s alkalmat adott arra, hogy másodsor is bátorságot vegyen magának a közeledésre. Másrészt haragudott a férjére, hogy éppen a k k o r tudott benyitni, s minden szó nélkül, olyan hidegen elvezette azt az embert, a ki tulajdonképpen hát mit is csinált. . . ?!

Megcsókolt egy asszonyt, a ki neki régi ismerőse, gyermekkori barátja! . . . Az igaz, hogy nagyon szenvedélyes volt az a csók, nem olyan mint a jó barátoké szokott lenni. . . —

Mig az asszonyka magában töprengött, addig a két férfi négy szemközt, komolyan tárgyalta az esetet az ügyvéd szobájában. Pocsay István magyarázatot, elégtételt kért Bándy Ferencztől a tettéért.

A szolgabíró higgadtan, őszintén elmondta a dolgot úgy, a hogy történt, bevalotta azt is, hogy szereti azt a kis gyermek asszonyt. — Pocsay István gondolkodott egy kis ideig, hogy mit lenne legokosabb tenni. . . ?! Ha fegyveres elégtételt kér az ellenfelétől és megöli, akkor meggyűlöli a felesége, ha pedig őt ölik meg, akkor örökre vége a boldogságának. Valami olyan megoldáson gondolkodott, a mi legalább reményt nyújt arra, hogy valamikor boldog lehessen.

Hirtelen odafordult Bándy Ferenczhez és amerikai párbajt ajánlott neki — becsületre. Nem akarta azt sem, hogy nyilvánosság elé kerüljön a dolog! . . .

A fiatal ember elfogadta az ajánlatot. A

kvótát igényel. A bank e tekintetben is késznek nyilatkozott a két kormány álláspontját elfoglalni, csak azt kívánja, hogy a kvóta iránti követelést a két kormány valamivel lejjebb szállítsa. Azon hírek, mintha a bank magyar fiókintézetit utasította volna, hogy a leszámítolásokot csökkentse, teljesen alaptalanok. E hírekkel szemben a bank utal arra, hogy a lefolyt első évnegyedben a magyar fiókintézeteknél 70.793.000 frtra rugott a leszámítás, mely összeg eddig nem lett elérve. A jövő hét elején Lukács pénzügyminiszter Bécsbe érkezik s előreláthatólag a szóbeli tárgyalások akkor befejezést is fognak nyerni.

Brankovics pátriárka és a verseczi püspökség.

A Verseczen megjelenő Srpstvo — állítólag — megbízható forrásból eredő azt a hírt közli, hogy »Brankovics pátriárka a verseczi püspöki helynöknek, Zmejanovics arkimandritának megparancsolta, hogy vonuljon ismét vissza kolostorába. Zmejanovicsot tudvalevőleg a verseczi püspök halála után maga Brankovics pátriárka helyezte oda mandatáriusnak. Zmejanovics mihamar megszerezte magának a magyar kormány kegyét. A kormány nem is mulasztotta el, hogy Zmejanovicsnak elismerését fejezze ki, hivatalosan is kinevezte őt püspöki helynöké, kiutalványozván egyúttal számára a szerb egyházalaphoz a megfelelő járandóságokat. A szerb egyház autonómiája, a szerb lap szerint, ezáltal két irányban is sérelmet szenvedett. Első sorban azért, hogy a helynököt a kormány nevezte ki, ami 1848 óta nem történt meg; másodsorban azért, hogy a járandóságok kifizetése az egyházi alaphoz rendeltetett el, amire csak a kongresszusi bizotmány van feljogosítva.

A delegációk egybeülése.

Bécsből jelentik: A legutóbbi közös miniszteri tanácskozás foglalkozott azzal a kérdéssel is, hogy mikorra hívják össze a delegációk idei ülészakát. Csak föltételes megállapodás jöhetett létre és pedig főleg azért, mert tekintettel kellett a kormányoknak lenniök az osztrák birodalmi tanács legsürgősebb legislatív feladataira, minthogy a delegációk ez idén Buda-

pesten ülésezvén, a birodalmi tanács nem folytathatja ugyanabban az időben tanácskozásait. Az osztrák birodalmi tanácsnak pedig még a delegációk összeülése előtt föltétlenül el kell intéznie a választási-reform törvényjavaslatot. Illetékes helyen ugy vélekednek, hogy ez legkésőbb május hó végéig megtörténik, amikor is aztán nem fog nagyobb nehézségbe ütközni a delegációk egybeülése. A magyar országgyűlés előreláthatólag folytatni fogja tanácskozásait azon idő alatt is, amíg a delegációk üléseznek.

A hármasszövetség megújítása.

A »Daily Chronicle« bécsi levelezője állítólag a legszavahihetőbb diplomáciai forrásból azt jelenti, hogy a hármasszövetséget megújították és pedig oly módon, hogy mind a három uralkodó megígérte egymásnak, hogy a szövetséget nem fogja felmondani.

A hadi tengerészet kiállítása.

Budapest, ápr. 17.

Nem lévén tengerjáró nép, előttünk bizonyára ismeretlen világ lesz az a hatalmas kiállítás, a mit az osztrák-magyar monarchia hadi tengerészet az ezredéves kiállítás alkalmával rendez. Többé-kevésbé ismeretlen világ lesz ez csakugyan, de annál tanulságosabb és érdekesebb, sőt külföldi vendégeink is bizonyára nagy figyelemmel és érdeklődéssel fogják megtekinteni az osztrák-magyar hadi tengerészet változatos látni valót.

A hadi tengerészet egészen külön osztálya az ezredéves kiállítás XVII. csoportjának. Abban tér el az eddigi hasonló kiállításoktól, hogy teljesen történelmi alapon van fektetve s fő érdekessége a történelmi fejlődés mozzanatainak csoportosításából áll. A néző nem egyedül a rideg harcászati eszközökkel ismerkedik itt meg, a melyeket a hajóhad régebben és mostanában használt, hanem egyúttal ama rendszerekkel is, melyek a hadi tengerészet óriási szervezetében nyilvánulnak s technikai fejlődésének útján kidomborítják.

A hadi tengerészet pavillonja már a kiállítás területén kívül eső helyről is könnyen felismerhető arról a magas, fölfelé törő árbocorról, mely a kiállítási főbejáratnál balra, a városrész elő részében levő hadihajóból emelkedik ki. Ez a hadihajó a hadi tengerészet pavillonja. Szerencsés gondolat, mely a gondos felépítéssel és tervszerű elrendezéssel így egészében is a legjellemzőbb épületek egyike a kiállítás terü-

letén. Meszsziről nézve egész barátságosnak látszik formás, karcu alakja; s közelebről megtekintve látjuk csak, hogy ezt az árbocot gyorstüzelő ágyuk veszik körül, melyek harc idején nagyon veszedelmesek tudnak lenni az ellenségre.

A pavillon főhomlokzatán üregek vannak vágya, honnan nehéz lövegek sötét torka mered ki, félelmissé téve még azt a két hatalmas páncéltornyot is, mely az építmény oldalát tölti ki.

A közönség számára két széles lépcsőzet visz a födélzetre, a hol a legénység nagy helyisége és egy tiszt szoba van. Egyszerű, de a hajós életre jellemző berendezéssel találkoznak itt, valami sajátos, idegen légkörrel mintha igazán a tengeren, egy hadihajó födélzetén volnánk.

A pavillon fő homlokzata előtt, a nagy bejárat mind a két oldalán hatalmas páncéllemezek vannak felállítva, melyek a wtkovitz bányá- és vashámorból kerültek ki s amelyek az 1893-iki pólai lögyakorlatoknál fényesen beváltak.

A csarnok belsejébe kerülve, ott három nagy helyiséget találnak, melyek a hajóépítés, rendszerét mutatják be. A régi hajóépítés, elavult, meghaladott, de azért tiszteletre méltó példányai mellett ott vannak a modern hajóépítés, változatos modelljei, a járművek érdekes mintái, valamennyien teljes hűséggel és megfelelő nagyságban kényelmes áttekintést nyújtva a hajóépítés technikai fejlődésén.

Az említett modellek közt van kettő olyan is, mely történelmi érdekű. Ezek egyike az 1852-ből való kalandos utu Mária Anna nevű gőzös mintája, a másik pedig a Miksa Ferdinánd nevű páncélos hajó, mely 1866-ban az olasz Re d' Italia nevű páncélos elcsúszott s ezzel a lisszai csata diadalát biztosította. Erről a győzelmes tengeri ütközetről beszélnek azok a képek is, melyek a helyiség oldalain a Lisszánál küzdött hajókat mutatják be, körülvéve akvarellekkel, apró olajfestményekkel, tervekkel, számításokkal stb. melyek a tengeri csata befolyásáról adnak érdekes részleteket.

Vannak ott azután egyéb kegyeletes emlékek is. Diszes hadijelvények, harcban megtépett lobogók, különböző kardok és löfegyverek s a tengerészeti muzeum sok egyéb érdekes ereklyéje, köztük olyanok melyek Frigyes főherczegre, Ferdinánd Miksa főherczegre és Tegethoffra vonatkoznak. Ez utóbbiakat üvegburok alatt tartják.

A hadi tengerészeti pavillon középső főhelyisége a hadihajókon használatos löszerek és gépek bemutatásának van szentelve. A lövegek valamennyi nemét részben eredeti, részben kitűnően sikerült modellek alakjában fogják kiállítani s egyszersmind a hajóhad ágyuinál használt löport s annak gyakorlati alkalmazását is bemutatják. Felette érdekesek az 1864-ből és 1866-ból való dán és olasz lövegek, melyek kiválóképen jellemzők az akkor ellenfél tüzérségi viszonyaira.

Ugyan e helyiség jobb oldalán vannak a torpedók, a Fisch-torpedó kezdetleges formájától már teljes alakjukig feltüntetve s egyszersmind a torpedókkal együtt fejlesztetett különböző formájú fegyverek is. E hajókra vonatkozó többi részletet változatos tartalom rajzok és fényképek egészítik ki, míg a torpedókon alkalmazott villamos apparatus az egész helyiség világítására, az éjjeli jelzésre és a villamos lövések kivételére szolgál.

A hajóhad legénységének gyakorlatait jó kivitelű életnagyságu bábuk jelképezik, melyek részben a torpedók, részben az ágyuk köré sorakoznak, s egy-egy harcászati jelenetet tüntetnek fel.

Hasonló tanulságos csoportozatot képeznek a hadihajók gépei, melyek fejlődésük egész sorozatával lesznek képviselve, továbbá a dunai járművek, melyek a hajóhad folyamán való működését magyarázzák meg, végül tengerészet csoportok, képek és hajó tervek, melyek szinte tökéletes képet adnak a haditengerészet sokirányú, nehéz munkájáról.

A pavillon jobb oldali helyiségébe térve, ott újabb látivalók kötik le érdeklődésünket. Ez, a mi itt tárul a szemünk elé, már sokkal nyugodtabb, szelidebb kép, amennyiben nem a harcászati eszközök komor csoportját látjuk többé,

ki a fekete golyót huzza, annak becsületbeli kötelessége meggyűlöltetni magát az asszonnyal.

Rövidesen elvégezték a dolgot! Reszketett mind kettőjük keze az izgatottságtól, mikor egyszerre a golyók után nyultak —

Bándy Ferenc huzta a feketét!

III.

Pocsay Istvánék estélyt adtak. Ott volt a kis város egész intelligenciája, a szolgabíró: Bándy Ferenc is ott volt. Ezen az estélyen kellett neki a szereplését abban a kis városban, az előtt a kedves asszony előtt bevégezni.

Jókedvűen mulattak a többi vendégek, mikor a szolgabíró egészen komolyan goromba, sértő szót mondott a háziasszonynak. Kötelessége volt, meg kellett magát gyűlöltetni az Ilonkával. Az asszonyka elsápadt, egy szót sem szólt a gorombaságra, hanem elfordult és csaknem sirva fakadt. A vendégek mindnyájan megbotránkoztak, Pocsay István pedig egyszerűen kidobta a tereméből a felesége megsértőjét.

Másnap kölcsönösen provokálták egymást — látszathól.

Az asszonyka csaknem beteg lett az izgatottságtól, mikor a dolgot meghallotta. Azt hitte, hogy egyedül ő az oka mindennek. s félt, hogy valami nagyon nagy dolog történik, a miért egyedül ő a felelős. Féltette a férjét, a kit már kezdett igazán, egészen másképpen szeretni, mint eddig; de a Bándy Ferit is féltette, a ki mindig olyan jó, olyan kedves volt kozzá, csak

akkor egyszer volt olyan érthetetlen goromba.

Lázasan várta, hogy mi vége lesz a pár-bajnak. —

Bándy Ferenc pedig, még Ilonka az élete miatt aggódott, a ruháit csompolta és megszökött a városból. Gyávanak kellett mutatnia magát, mert a fekete golyót huzta azon az emlékezetes napon.

IV.

Mikor Pocsay István a lovardából, hol a pár-bajnak kellett volna megtörténnie, hazajött és belépett a felesége szobájába, az örvendve szaladt elébe, szeretettel megölelte s azután izgatottan kérdezte:

— Hát a másik? ...!

Megugrott! — felelte mosolyogva Pocsay.

— A pár-baj elől?

— Igen.

Pocsay Istvánné elgondolkodott egy pillanatra, azután mintha a gondolattól, attól az emléktől akarna megszabadulni, a mi éppen eltöltötte a lelkét, hirtelen más oldalra fordult, majd gyöngéden megölelte a férjét megegyezés megszókolta s z e r e l m e s e n — először.

— Ugye nem haragszol reám édesem? Kérdezte esdekelve.

Pocsay engesztelő csókkal felelt a felesége kérdésére.

Másnap újra rendezték a Pocsayék házában a szobákat, az asszonyka nem lakott többé a férjétől külön.

hanem a hadi tengerészeti tudomány és a hajóhad egészségügyi osztályának a kiállítását. Mindjárt a terem közepén, az oldaljárattal szemben egymás mellett csoportosítva találjuk mindazokat a könyveket és iratokat, hajózási és csillagászati szerszámokat, modelleket és készülékeket, melyek a tengerészeti akadémiánál használatosak, és egy tökéletes berendezésű egészségügyi készletet, mely gyakorlatok és háborúk idején egyformán nélkülözhetetlen.

Mindezt a csoportot a falakon elhelyezett arcképek (közöttük a főhomlokzaton Ö Felső-é) tájképek, tabellák és más rajzok egészítik ki, úgy hogy végigjárva az összes helyiségeket, azokból az osztrák és magyar haditengerészetnek teljesen hű és egész képét kapjuk, méltón ahhoz a hatalmas apparatushoz, melyet a monarchia hadseregének ez a része is fel tud mutatni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Április 17.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Josipovich Géza, Schober Ernő, Illy és Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső br., Lukács László, Wlassics Gyula, Josipovich Imre.

Elnök délelőtt 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Jelenti, hogy báró Perényi Péter, Szatmárvármegye mátészalkai kerületének országgyűlési képviselője meghalt.

A ház részvétének jegyzőkönyvileg ad kifejezést s az új választás elrendelésével megbizta az elnököt.

Babics Imre előadó: Bemutatja a miniszterelnöknek a múlt pénztári év IV. negyedében előfordult előirányzat nélküli tulkiadásokról és hitelátlépésekről szóló indokolást.

Ki fog nyomatni és szét fog osztatni.

Napirenden van:

A pénzügyi tárca költségvetése.

Elsőnek szól:

Kossuth Ferencz: Nem érti, hogy a miniszterek miért burkolóznak olyan mély elzárkózottságba. Elismeri, hogy megkövetlen kézzel szabadabban lehet mozogni, de hát alkotmányos országban kell, hogy a miniszterek működésükről esetről-esetre nyilatkozzanak a harczról, mely Ausztriában Magyarország ellen folyik, erről mindenki tud, csak — úgy látszik — a magyar kormány nem. A miniszter nem csak azt mondta, hogy az Ausztriában megindult közgazdasági harcz nem oly nagy mérvű, mint amilyenek feltűnteték, sőt korrekt eljárásuk miatt meg is dicsérte az osztrák minisztereket; szóló ezt nem érti, mert az osztrák miniszterek a legkevésbé sem jártak el korrektül Magyarország ellen.

Szól ezután az osztrák-magyar bankról, mely a magyar gazdák hitelviszonyait nagyon megszorította, ami kárára van kis gazdaságunknak. Az osztrák-magyar bank nem teljesítette kötelességét velünk szemben, mert nem növelte annyira a magyar hitelt, mint növelte volna azt egy önálló nemzeti bank. Különben egyáltalában nagyon helytelen az, hogy az ország legtöbb pénzintézete idegen kezekben van. Azt tartja, hogy megengedhetetlen az, hogy idegen részvényesekből álló részvénytársaságnak legyen kiszolgálva a magyar hitel, mint növelte volna azt egy önálló nemzeti bankra, mert nemzeti érdekeinket az osztrák-magyar bank sohasem fogja kielégíteni. De nincs is arra semmi politikai ok, mely megakadályozhatná az önálló nemzeti bank fölállítását.

Csodálkozik azon, hogy egy 18 millió lakkal és 570 milliónyi budgettel bíró ország folyton azt hangoztatja, hogy nem képes megállani a saját lábán. Addig, míg osztrák-magyar bank lesz, addig a magyar kereskedelem fejlődése lehetetlen, mert az osztrák-magyar bank, mely az osztrák pénzemberek érdekeit tartja első sorban szem előtt, nem fog arra törekedni, hogy külkereskedelmünk érdekeit elősegítse. A haza nemcsak a mienk, hanem a jövő generá-

cióé, s ennek a háznak legszentebb érdekeit a jövő nemzedékre való tekintettel sem szabad veszélyeztetni. De nem látja azt, hogy a kormány kellőképpen meg akarná védeni az ország érdekeit, miért sem a költségvetést általában, sem a tételt nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Molnár József: A fogyasztási adókról szólva tarthatatlannak tartja, hogy a kik nem koremsai, hanem magánaton akarják a fogyasztási adó alá eső italokat, folyton újulól zaklatásoknak vannak kitéve. Figyelmébe ajánlja a pénzügyminiszternek a mezőgazdasági szeszgyárakat. A tételt elfogadja.

Bornemissa Lajos: Az adókiadó bizottságokra hívja fel a miniszter figyelmét. Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint a Ház utasítja a kormányt, tegye meg a szükséges lépéseket arra nézve, hogy az adó kiadó bizottságok elnökei s helyettes elnökei sem községi vagy törvényhatósági, sem pedig állami szolgálatban nem álló független honpolgárok közül neveztesenek ki.

Horváth Gyula: A pénzügyminiszter politikáját nem tartja szerencsésnek, nem főleg akkor, amikor állami létünk ezer éves főnállását ünnepeljük. A miniszter védelmezte az osztrák kormányt, hogy annak az ellenünk intézett agitációval semmi közössége nincs. A magyar sajtó már egy év óta folyton rámutat arra, hogy Ausztriában ellenünk egy közgazdasági, mint pénzügyi téren agitáció folyik s az osztrák politika élén álló férfiak nem elnyomni igyekeznek ez agitációt, hanem még inkább ellenünk szítják a hangulatot. Ez irányban felszólalások történtek itt e házban is, de ennek dacára a kormány nem tesz semmit, sőt a pénzügyminiszter még veszélyt sem lát ez agitációban és védelmébe veszi az osztrák minisztereket. Pedig ez agitációnak már nem csak nyomai, hanem szomorú következményei vannak.

Közgazdasági helyzetünk olyan, hogy annak következményei nagy aggodalomra adhatnak okot. Szükség van arra, hogy a magyar pénzügyintézetek és a magyar pénzügyi kormányzat közt megegyezés jöjjön létre, melynek alapjai az ellenünk megindított harcznak Magyarország képes legyen ellenállani. Rámutat arra, hogy a miniszter tegnapi beszédében az, hogy az osztrák agitációt nem feltárja, de annak vezetőit védelmébe veszi, nem minket ejt tévedésbe, hanem az osztrákokat. Azt hiszi, hogy jobb volna, kivált ilyen komoly pillanatban olyan politikát folytatni, amely nem Ausztriának, hanem Magyarországnak válnék hasznára, s jó volna a nemzet erejét koncentrálni arra, hogy Magyarország legfontosabb érdekeinek védelmére keljen.

A legközelebbi időben komoly munkára a parlament alig lesz képes. S most sem tesz a kormány egyetlen intézkedést sem, mely az országot megnyugtatná, nem nyilatkoznak azon rendeletekre nézve, melyek Magyarország legfontosabb érdekeit képezik, nem tudunk semmit a legnagyobb tájékozottság közepette fognak érni bennünket a választások.

Különösnek tartja, hogy a kormány a legfontosabb kérdésekben, minő pl. a kiegyezés is, sohasem fordul a nemzethez, hanem a megoldás módját mindig a trón számolyánál keresi. Végül kijelenti, hogy a tételt elfogadja.

Bujanovics Sándor: Az adókiadó bizottságok eljárásával foglalkozik, mely a törvényvel gyakran homlokegyenest ellenkezik. Felhoz egy sárosmegyei községet, ahol az adókiadó bizottság elnöke a szolgabíró az egyik tagja az alszolgabíró, másik tagja a községjegyző, harmadik tagja pedig a járásbíró. Pártolja és elfogadásra ajánlja Bornemissa határozati javaslatát.

Elnök: Szólásra senki sem lévén följegyezve, a vitát bezárja.

Lukács László pénzügyminiszter: Ismétli, hogy az ellenzék elleni agitációnak nagy eredményei nem lehettek, a piacunk iránti bizalmat pedig egyáltalában nem csökkentették. Ismétli az osztrák miniszterekre nézve azt, miket tegnapi elmondott. Bornemissának a szeszmonopoliumra nézve azt feleli, hogy a kormány gondoskodik oly módokról, amelyek a szeszmonopoliumot illetőleg az ország közgazdaságának hasznára lesznek. Foglalkozik azon-

ban a többi szónokok beszédjeivel, végül a tételt Bornemissa határozati javaslatának mel- lőzésével elfogadni kéri.

A Ház a tételt elfogadja, Bornemissa határozati javaslatát mellőzi.

Elnök az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után Ugron Gábor beszélt. Utána még felszólt **Tóth János**, **Lakatos** és **Holló**.

Lukács pénzügyminiszter beszéde után **Szalay** beszélt, mire **Lukács** pénzügyminiszter röviden válaszolt.

Az elnök a gyűlést két órakor bezárja.

Iskolaszéki ülés.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad város iskolaszéke tegnap délután ülést tartott, a melyen megállapították az évváró vizsgálatok sorrendjét.

Dr. Sipos Árpád elnöklete alatt jelen voltak: Réz Mihály, Kunyhóssy János, dr. Tóth Mihály, K. Nagy Sándor, Bösörmenyi Géza, Ragány János, Gábel Jakab, Nemeskegy Andor, Jánosházy János, N. Justh Sándor, Auspitz Adolf, dr. Grosz Menyhért, Stark Gyula, dr. Döry Ferencz, dr. Márkus László, Horváth Endre.

Felolvasatott először a felügyelő-igazgató jelentése. Lényegesebb benne, hogy az iparostanonciskolák a jelen tanévben nem tartják meg a tanonc-munka kiállítását.

A jelentést tudomásul vették.

Elnök bejelentette, hogy az a hír van elterjedve, miszerint a jelen tanév befejezését, tekintettel a millenniumra, már májusban be akarja a miniszter rekesztetni. Az iskolaszék még hivatalosan nem értesült a miniszter ezen szándékáról, tehát az évváró vizsgálatok sorrendjét, mint rendesen, június hóra kell megállapítani. Lehetne azonban már akként határozni, hogy ha a miniszter valóban elrendeli a tanév májusban való befejezését, ugyanazon napokon májusban tartassanak meg a vizsgálatok.

Gábel Jakab másként vélekedik. Ha a tanévet májusban kell befejezni, a hónap második felét ne pazaroljuk el a vizsgálatokkal, hanem mondja ki az iskolaszék, hogy május végeig a rendes tanítást folytassák s maradjanak el teljesen az ugyis kétes értékű évváró vizsgálatok.

Az iskolaszék helyeselte az indítványt, s megállapította június hóra az évváró vizsgálatokat, s a vizsgáló-bizottságokat. Ha azonban a miniszter elrendelné, hogy a tanév május hóban fejeztessék be, az esetben a vizsgálatokat nem tartják meg.

Az iskolaszék a községi iskolai összes osztályok évváró vizsgálatait június 15., 16., 17., 18. és 19-ikére; az ének- és tornavizsgálatokat a június 8—13-ikát magában foglaló hétre tüzi ki s a vizsgálóbizottságokat a közzetközépek alakítja meg:

I. A polgári fiúiskolánál:

1. a) a nyelv és tört. tudományi szakcsoportok vizsgálatához elnök: Kékus Vidor, tagok: Bordé Ferencz és Döry Ferencz.

b) a mennyiség és term. tud. szakcsoportok vizsgálatához elnök: Száhlender Károly; bizottsági tagok: Bordé Ferencz és Dr. Döry Ferencz

II. A polgári leányiskolánál:

2. a) a nyelv és tört. tud. szakcsoportok vizsgálatához elnök: Gálbory Sámuel.

b) a mennyiség és term. tud. szakcsoportok vizsgálatához elnök: Dr. Grósz Menyhért; bizottsági tagok: Dr. Korda Kálmán és Justh Sándor.

III. Az elemi iskolánál:

3. Az I-első fiuosztályok vizsgálatához elnök: Stark Gyula; biz. tagok: Bösörmenyi Géza és Kunz Gusztáv.

4. Az I-első leányosztályok vizsgálatához elnök: Ragány János, biz. tagok: Marozsán Demeter és Máthé Lajos.

5. A II-második fiuosztályok vizsgálatához elnök: Váradi Mór, biz. tagok; Ditz Mihály és Gábel Jakab.

6. A II-második leányosztályok vizsgálatához elnök: Hering Sándor, biz. tagok: Beczkay Lajos és Pakala Tamás.

7. A III-harmadik fiuosztályok vizsgálatához

elnök: Dr. Kecskeméti Lipót, biz. tagok: Auspitz Adolf és Serdült Bálint.

8. A III-harmadik leányosztályok vizsgálatához elnök: Nemeskey Andor, biz. tagok: Kunyhóssy János és Ullmann Izidor.

9. A IV-negyedik fiuosztályok vizsgálatához elnök: Dr. Döry Ferencz, biz. tagok: K. Nagy Sándor és Némethy Károly.

10. A IV-negyedik leányosztályok vizsgálatához elnök: Sulyok István, biz. tagok: Dr. Márkus László és Szokoly Tamás.

11. A hármass (vára)ljai fiu és leány IV—VI.) és vegyes (csillagvárosi fiu és leány I—II.) osztályok vizsgálatához elnök: Gabrielli Lajos, biz. tagok: Farkas Izidor és Kováts Ferencz.

12. Az ismétlő leányiskolák vizsgálatához elnök: Stark Gyula, biz. tagok: K. Nagy Sándor és Váradi Mór.

13. A tornavizsgálatokhoz elnök: Hoványi Géza, biz. tag: Mezey Mihály, Szokoly Tamás és Ragány János.

14. Az ének vizsgálatához elnök: Mezey Mihály, biz. tagok: Hoványi Géza, Böszörményi Géza és dr. Márkus László.

15. A rajz és kézimunka vizsgálatához elnök: Böszörményi Géza, biz. tagok: Csák Máthé, és Mezey Mihály, dr. Döry Ferencz és Marozsán Demeter.

Az ismétlő leányiskolához elnök: Stark Gyula, tagok: K. Nagy Sándor, Váradi Mór.

Tökés Vinczéné városi óvónő, ismételtén kérvényezett, hogy alapfizetését évi 700 frtban állapítsa meg a város. A kérelmet az iskolaszék pártolja.

A községi polgári fiu- és leány-iskolánál már régen fenálló tanterem-hiány, illetve az osztályok túlszűköltsége ismételve felmerült az iskolaszékhez tett jelentés alapján.

A tárgyban olyanformán határoztak, hogy a felvételnél a helybelieket veszik első sorban fel az osztályokba s a vidékieket csak az esetben, ha még lesz hely az osztályokban.

Még több ügy elintézése után az ülés véget ért.

TÁJÉKOZTATO.

- Április 18. A városi jogügyi és vízvezeték építő bizottság együttes ülése, d. u. 3 órákor.
19. A Szigligeti-társaság rendes évi közgyűlése.
19. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet évi közgyűlése d. e. fél 11 órákor.
19. A nagyváradai katolikus kör ünnepélyes megnyitása és diszvacsorája.
19. A várad-velencei népkör rendkívüli közgyűlése.
20. 21. Községi jegyzővizsga Biharvármegye székházán.
- 22—23. A berettyó-körösi vizszabályozó társulat közgyűlése.
- 22—25. Fősorozás a tűzoltó őrtanyán.
26. A nagyváradai polgári kör évi közgyűlése és társas vacsorája.
26. A nagyváradai kereskedelmi kórodegylet közgyűlése d. u. 3 órákor.
- Május
2. A nagyváradai szinkör megnyitása.
2. A millenniumi kiállítás ünnepélyes megnyitása Budapesten.
2. Pályázati határidő a nagyváradai tűzér laktanya építésére, d. e. 9 óráig.
9. Középsékolák ezredéves ünnepélye.
10. Ezredéves hálaadó istentisztelet a nagyváradai templomokban.
12. Nagyvárad város millenniumi diszkyűlése.
12. Biharvármegye millenniumi diszkyűlése.
31. Az ezredéves évforduló ünneplése a nagyváradai jogakadémián.
- Június
8. Koronázási évforduló.

UJDONSÁGOK.

* **Ötven éve császár.** Ausztriában nagyobb mozgalom indult meg, hogy a király ötvenéves uralkodásának évfordulóját, a mely tudvalevőleg 1898-ban fog bekövetkezni, lehetőleg nagyszabású ünnepélyvel üljék meg. Gróf Badeni osztrák miniszterelnök e tárgyban törvényjavaslatot is nyújtott be. A javaslat arról szól, hogy minden alapító oklevél és alapítvány, a

melyet a jubileum megörökítésére tesznek, akár közoktatási, jótékony vagy humanitarius ezélra, bélyegmentes legyen. Bélyegmentességet biztosítanak továbbá ez alkalomból minden oly intézménynek, a melynek ezélja, hogy a munkások társadalmi, vagy anyagi helyzetében javulást idézzen elő. Ezek az intézetek összes ügyleteikre és okmányaikra nézve bélyeg- és illetékmentesek. Az első alapítvány máris megtörtént Linzben. Stahremberg Camillo herczeg alkeimi birtokát felajánlotta jótékony ezélra, hűlyék intézetének alapítására.

* **A katolikus kör elnökének fogadtatása.** A nagyváradai »Katholikus Kör« vasárnap tartja megnyitó ünnepélyét. Ez alkalomra Nagyváradra jött a kör világi elnöke: gróf *Batthyány* József élesdi nagybirtokos. Tegnap délután a Szeged felől érkező vonattal jött meg nejével együtt. A vasuti pályaháznál nagy ovációval fogadták a megjelent kör tagok. Ott voltak br. *Gerliczy* Félixné szül. gróf *Kornis* Lujza grófnő, *Palotay* László kanonok egyházi elnök, *Dús* László, dr. *Karácsonyi* János, *Géczy* Lajos, dr. *Székely* István, *Böszörményi* Géza, dr. *Vucskics* Gyula, *Györffy* Sándor, *Kledorfer* Lambert, *Karger* Sándor, *Gyalokay* János, *N. Justh* Sándor, *Török* Ferencz, *Voncz* Zsigmond, a lapok tudósítói és nagyszámu diszes közönség. A bibornok nevében *Fetser* Antal szentszéki ülnök, püspöki titkár várta a peronon az érkező gróft és nejét. Mikor gr. *Batthyányi* József kiszállott a vonatból, lelkes éljenzés hangzott fel, mely után *Palotay* László kanonok, a kör egyházi elnöke üdvözölte a gróft. Örvendező szívvel fogadjuk — ugymond — Méltóságodat Szent László falai között. Ünnepe reánk megérkezése, melyet már régen óhajtvá vártunk. Legyen a mai nap áldásos a működésére. — Fróf *Batthyányi* József szívélyesen megköszönte a fogadtatást és az üdvözlést. Örömmel jött ide s kívánja, hogy a kör működésén Isten áldása legyen. Nem várta a meleg fogadtatást, mert még semmit nem tehetett a kör érdekének előmozdítására. A körülötte csoportosulókhöz még többször intézett köszönő szavakat és mosolygva sajnálatát fejezte ki, hogy a Lajtha partján lakik, nem a Körözs partján. A fogadtatás után a jelen voltak éljenzése közt a bibornok diszfogatába szállott s a rezidenciába hajtattott, hol dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok fogadta előkelő vendégeit.

* **Az érettségi vizsgák.** A nagyváradai tanterületi főigazgatóság hatásköre alá tartozó középiskolákban június hó második felében tartatnak meg az érettségi vizsgálatok. A közoktatásügyi miniszter a nagyváradai kir. jogakadémia jeles tanárát: dr. Molnár Imrét küldte ki a június hó 15. 16. és 18-án Temesvárott és Lugoson tartandó érettségi vizsgálatokhoz miniszteri biztosnak.

* **A jogakadémiai ifjuság majálisa.** Jogakadémiánk — május közepete táján nyári mulatságot szándékozik rendezni valamelyik fürdőben. A mulatságra már kibocsájtották az ifjuság között az aláírási ivateket és az aláírások szépen gyűlnek, a mi kétségtelenné teszi a mulatság sikerét. Városunk mulatni szerető szép leányai bizonyára örvendve veszik tudomásul ezt a hirt.

* **Életmentő mozdonyvezető.** A brátkai állomás közelében — mint tudósítónk értesít — kevés híján összezuzott egy embert a vonat. Ugy történt az eset, hogy mikor a vonat egy őrház mellett levő sorompóhoz közeledett, a sorompó megett álló kocsi közül kiugrott egy ember és a vonat elé a sinre feküdt. Molnár Béni ellenőr szerencsére észrevette az öngyilkos jelöltet és gyorsan ellengőzt adott, úgy hogy sikerült megállítani a vonatot, mielőtt a szerencsétlen emberen keresztül ment volna. A mozdonyvezető azonnal leugrott a mozdonyról, hogy elfogja az életunt parasztot, azonban az kiszakította magát a kezeiből és elszaladt. A csendőrség nyomozza, hogy ki volt, mert a vonat elé feküdni még az öngyilkos jelölteknek sem szabad.

* **Halálozás.** Csorba Miklósné, született Szilágyi Mária tegnap délután életének 52-ik, házasságának 34-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Temetése ma délután 5 órákor lesz Hegyközpályiban.

* **Csaló óras.** Lichenstein Jenő óras segéd Harstein Mór nagyváradai órásnál volt egy ideig alkalmazásban. A teendője az volt, hogy sorba járta a falvakat, összeszedte a rossz órákat és beszállította a gazdájának javítás végett. Nem rég azonban némi differenciák miatt Harstein Mór elbocsájtotta szolgálatából. Lichenstein Jenő azért továbbra is megtartotta előbbi foglalkozását, a Harstein nevében tovább is utazgatott a falvakban, az órákat azonban a helyett, hogy javításba adta volna, elzalogosította, vagy értékesítette. Tegnap tudta meg a csalást Harstein, s azonnal jelentést tett róla a rendőrségnek, a hova rögtön beszállították a csalót. A dologból kifolyólag még egy másik kellemetlensége is van Lichensteinnek, a mennyiben — bár már 26 éves — nem tudja igazolni, hogy volt már katona, azt állítja, hogy még csak ezután jön sor alá. Így tehát valószínűleg a katonákkal is meggyűlik a baja.

* **A nagy bőgő.** Ahogy örül a Muczi primás lelke, mikor a nagy bőgőse a hangszerét dügönyözi, annyi keserűséget szerez neki különben a vén füstös mivész Ratartí nagyon az öreg, azt hiszi, ha ő nincs, mehet a banda vályogot vetni.

A multkor is megszökött a kompániától s harmadnap vetődött haza.

— Oda haza voltam Böszörményben, — vette oda a rátámadó primásnak.

— Hát minek mégysz te Böszörménybe?

— Nagy dolgom volt itthon.

— Micsoda?

Fontos ábrázattal felelt a banda lelke.

— Kilyukadt a nadrágom; meg kellett foltozni. Hát haza mentem a nagyanyámhoz, mert hát senki se tud olyan foltot vetni, mint ő.

Nos, ugyanez a nagybőgős volt, akivel tegnap beállított a rendőrbiztos elé Muczi primás megint.

— Kontraktust akarok vele csinálni, hogy nem szökik el tőlem többet. Irják meg az urak.

És a vén nagy bőgős diktálta a feltételeket:

Hogy én mindig első nagy bőgős leszek a bandában.

— Az hát.

— De hogy még a fiam, az unokáim is mind első nagybőgősök lesznek.

— Ugy lesz.

— Mert hej! nincs a világon több zene számszám, csak a nagybőgő!

És mikor már kiakartak fordulni, megfogta a primás kabátját, hogy még az utolsó feltételt be diktálja:

— Azután ha meghalok, velem temessék el a nagybőgőt.

— A barna arcán végig szaladt egy köny a bolondos vén czigányinak.

* **Hunyady-émlék.** Maros-Szent-Imre erdélyi községben Hunyady-émléket állítanak fel s a költségekhez való hozzájárulásra nézve Nagyvárad városát is felkérték. Ragány János városi főszámvéző indítványt terjesztett a tanács elé, hogy a város szavazzon meg 50 koronát az emlékmű ezéljaira.

* **Rádics Emilián visszahelyezése.** Rádics Emiliánt, néhai Angyelic Germán patriárka titkárát, a krusedoli kolostornak állásából elmozdított főnökét, mint az ujvidéki Branik jelenti, a király a kormány javaslatára visszahelyezte kolostorfőnöki állásába, megsemmisítvén a zsinatnak ellene hozott határozatát. A kormány a visszahelyezésre nézve állítólag már megadta az utasítást Zmejánovics adminisztrátornak.

* **A czári koronázás és a — zsidók.** A Times mai száma, hozzá érkezett figyelmeztetés után írja, hogy a moszkvai koronázásnál az orosz zsidók egyetlenegy küldöttség által sem lesznek képviselve. Az összes vallási szektákat,

még a karaitteket is, akik pedig összesen csak 5000-en vannak, meghívták, hogy képviseltesék magukat, a tulajdonképeni zsidók azonban, akik a csárnak 5 millió alattvalóját képezik, szándékosan kizárattak. A koronázásnál egyetlenegy rabbinusnak sem szabad megjelennie. Az ügyet a zsidó lapok már hetekkel ezelőtt tárgyalták, de sikertelenül. Miután a mostani császár trónra lépése óta az orosz zsidók helyzetében javulás egyáltalában nem történt, a zsidóknak a koronázási ünnepélyekből való teljes kizárása nem igen nyújtat reményt arra, hogy ezentúl jobb idők következnek.

* **A hírlapirodalom köréből.** Pozsonyban »Pressburger Tagblatt« czimmel egy új politikai napilap indult meg a keresztény szociális népi érdekek védelmére. Előfizetési ára egy évre 10 ft. Felelős szerkesztője az új lapnak, Riedersfeldi R i n d e r Tivadar.

* **Magyar szobrász halála Bécsben.** Tilgner Viktor tanár, szobrász, tegnap délelőtt szívizület hűdés következtében elhunyt. A Bécsben ez idő szerint működő tanár Tilgner Viktor művészi érdemeit méltatóan, elhatározta, hogy a Centralfriedhofban külön disztrihelyet jelöl ki számára. Az elhunyt művészt, ki kiváló tehetsége és művészi munkássága által Bécsben szép hírnevet szerzett magának, a bécsiek maguknak reklamálják, noha Tilgner pozsonyi származásu magyar ember volt.

* **A párbajmánia Németországban.** Abi-rodalmi gyűlés pártjai között, tárgyalások folynak a párbaj megszorítását célzó közös eljárás végett. Még nem állapodtak meg, hogy az interpelláció vagy határozati javaslat utját fogják-e választani. Mindenesetre tért nyert az nézet, hogy a Kotzeügy miatt felháborodott közvéleménynek elégtételt kell nyújtani és a kormányt nyomatékosan fel kell szólítani, hogy a párbajduh minden rendelkezésre álló eszközzel fékezze. Ebből az alkalomból nem lesz érdektelen feleleveníteni azt az eljárást, a melylyel Albert herceg, az angol királynő elhunyt férje a párbajokat az angol hadseregből kiküszöbölte. Albert herceg annak idejében a veszedelmes járványként pusztító párbajoknak gátat vetendő, első sorban a hadseregben iparkodott a párbajokat lehetőleg megakadályozni. E célból Wellington herceggel, a hadsereg főfelügyelőjével lépett összeköttetésbe. Wellington herceggel azonban nem tudván megállapodásra jutni, becsületbírókat hozott javaslatba, a melynek rendelkezései minden tisztre nézve kötelezők. Albert herceg javaslatával egy a tengeri, valamint a szárazföldi haderők parancsnokságai behatóan foglalkoztak. Az admirálisok lordjai azért kifogásolták, mert a tengeri szolgálat sajátosságai helyzete miatt a becsületbírók gyakorlatilag nem volnának keresztülvihetőek. A gyalog haderő parancsnoka Sir Georg Murra tábornagy határozottan ellene volt a tervnek. Nézet szerint a becsületbeli ügyeket másoknak döntő véleménye alapján nem lehet elintézni. A becsületbírók behozatala tehát ezek szerint nem látszott célravezetőnek. A tervezett reformot tehát olyképen valósították meg, hogy a hadi cikkelyek közé 1844-ik év áprilisában a következő és minden tisztre nézve kötelező rendelkezést vettek fel.

»A lovagias ember jellemének megfelel az elkövetett hibáért vagy sértésért bocsánatot kérni és mindig készen lenni az elkövetett hibát jóvá tenni. Eppen úgy a megsértett félnek kötelességében áll a neki felajánlott bocsánatkérést nyíltan és szívesen elfogadni.«

A ki tehát a bocsánatkérést visszautasítja, az a hadi cikkelyek értelmében nem lovagias ember és mint ilyet kizárják a hadsereg kötelékéből. Ennek az elvnek keresztülvitelére Albert herceg védnöksége alatt egyesület alakult a párbaj megakadályozására. A hercegnek meg volt az az elégtétele, hogy a kérdést eredményteljesen oldotta meg. A párbajok az angol hadseregben azóta úgy szólván teljesen megszűntek.

* **A legbátrabb borbély-legény.** Kecskeméten egy merész borbély-segéd arra vállalkozott, hogy Koczka Antal állatseregleti igazga-

tót a párduczok és oroszánok között a publikum szemeláttára megborotválja. Koczka Antal elvállalta ezt a merész ajánlatot, és nagy előadást hirdetett. Sokan előre megváltották helyeiket, csak hogy tanui lehessenek ennek az érdekes borotválásnak. Vámos Béla főkapitány azonban ezt az előadást rendőrileg betiltotta.

* **Rangjától megfosztott tiszt.** Brünben báró Suini dragonyos hadnagyot becsületbíró-sági ítélet alapján megfosztották rangjától s mint közdragonyost, a tartalékba helyezték. Suini nemrég egy brünni kávéházban belekötött egy ott billiárdozó zsidó mérnökbe, Lustigba, különféle antiszemita megjegyzésekkel illetve őt. Lustig átadta neki névjegyét, megemlítvén, hogy tartalékos tiszt. Suini a kártyát eldobta, azzal a megjegyzéssel, hogy azt mindenki mondhatja magáról, hogy tartalékos tiszt. Erre a két ember közt verekedés támadt. Lustig, egy hatalmas erős ember, úgy vágta Suinit a kávéház nagy ablakába, hogy a hatalmas üveg darabokra tört. Az épületes jelenetnek egy kapitány vetett véget. Másnap a felek párbajt vívtak, mely alkalommal Suini megsebesült.

* **A söntés körül.** Egy kis férfiú lélekszakadva futott a rendőrséghez.

— Verekszenek a kocsimában, hadarta, meg is ölik egymást.

A rendőrök kivonultak az őrszobából. A kis férfiúnak igaza volt, de nem egészen. A kocsimában már nem verekedtek, de az előbbi virtuskodásnak a nyomát azért még mindenütt láthatták. A kocsma négy ablakja be volt verve, a söntésben pedig egy ember ült, akinek a vérző fejére vizes ruhákat rakott a kocsimárosné. Az egyik sarokban egy másik ember ült s még mindig ivott.

— Mit csinál itt kend? — szóltak hozzá a rendőrök.

— Láthassák, hogy iszom.

— Hát az ablakkal mi történt?

— Ködös volt, nem láttam ki rajta, oszt, kitértem s mivel a fejem is ködös volt, hát a kocsimám feje irányában nem lévén belátásom, azt meg betörtém.

A betörtött fejü koma esendesen dobolt kezeivel az asztalon s azt mondja a kocsimárosnának:

— Elég volt a vízzel a fejre, — bort adjék inkább még a torokba.

* **Szeged aggodalma.** A négy napon át tartó erős esőzés, a szegedi külvárosok csatornázatlan utcáit, párosulva az ideai szokatlan bő talajvízzel, csaknem teljesen elöntötte. Eddig öt ház bedőlt s a külvárosok lakóinak helyzete igen aggasztó, annyival inkább is, mert ma este sűrű záporban ömlik az eső. A lakosok távirati uton fordultak a belügyminiszterhez gyors intézkedésért, de eddig semmi választ nem kaptak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ²⁰ éjjel, személyvonat 11 ³⁰ d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁰ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ¹² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ³⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁰ d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁰ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ¹⁰ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁰ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³³ d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskőh felé vegyesvonat 4 ³⁵ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskőh - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e., 9 ⁰⁰ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ősi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6 ⁵⁵ r., vegyesvonat 2 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ősi felől vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

Lapunk egyes számai a következők az

letekben kaphatók:
Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi B. papírkereskedésében Uri-utca,
Fauker Dániel papírkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
 M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
 Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatók.

EGYLET.

»Ezredévi« temetkező egylet. Komjári községben új temetkező egylet alakult »Komjári ezredévi temetkező egylet« czimmel. Az egylet ideiglenes elnöke Nagy Lajos lelkész, id. jegyzője Albert László. Az alapszabályokat benyújtották a jóváhagyás kieszközölése végett.

Irodalom és művészet.

Előfizetési felhívás.

Dús László városi főügyész, ki régebben az irodalomnak is buzgó munkása volt, a millennium alkalmából a honfoglaló Árpádról egy nagyobb hőskölteményt szándékozik kiadni. A munka első része »Bolgár háború« czimmel még a tavasszal megjelenik. A munka előfizetési felhívása, — melyet ma különben lapunkhoz mellékelve is megkapnak előfizetőink, a következő:

A magyar nemzeti irodalomban hiányzik a honfoglalást és az ezt megelőző történeti eseményeket tárgyzó hősköltemény azon a nyelven, melyen a nemzet zöme beszél. Ezen a hiányon segíteni tüztem magam elé feladatul. Évek óta dolgozom »Árpád« czimű hőskölteményem, melyből a »Bolgár Háború«-ra hirdetek előfizetést. A »Bolgár Háború« tartalmazza a Leo görög császár szövetségében a bolgárokkal vívott harcot, Árpád látogatását a görög császárnál, a Döntő országban visszamaradtak utolsó harczát a besenyőkkel, Árpád vezérré választását. A nyomtatást a jóhirű »Szent László nyomda részvénytársaság« Nagyváradon vállalta el, hova az előfizetési pénzek küldendők. A múlt évi június hónap közepén fog megjelenni, az előfizetési ár: füzve 2 korona, vászonkötésben 3 korona, mely folyó évi május 31-ig a »Szent László nyomda részvénytársaság«-hoz Nagyváradra (Apáca-utca 3. sz.) küldendő be. Gyűjtőknek minden tíz előfizető után tiszteletpéldány fog küldetni. Nagyvárad, 1896. ápril hó. *Dús László.*

— »Ezeréves Magyarország« czimen iskolai használatra és a magyar nép számára gyönyörű emlékfüzetet adott ki az »Eötvös-alap« orsz. tanító-egyesülete. Az emlékfüzetet Ujváry Béla szerkesztette s teljes 3 ivre terjed, s tartalma a 13 csinos kép mellett a következő: 1. I. Ferencz József, Magyarország királya (kép). 2. Ima (költemény) Móra István. 3. A magyarok őshazájáról, Sebestyén Gyula után. 4. őseink vallásáról. 5. A magyarok Istene (költemény), Petőfi Sándor. 6. A vérszerződés és Eteleköz pusztulása (képpel). 7. Hazánk története őseink beköltözése előtt és a honfoglalás, Sebestyén Gyula után. 8. Ezer év (költemény), Inczedy László. 9. A magyarok első országgyűlése. Árpád halála. 10. Árpád apánk (költemény). 11. Szent István (képpel), Lakits Vendel. 12. Az apostol (költemény), Garay János. 13. Kund buvár, Komáromy Lajos. 14. Hunyady János (képpel), Péterfy Sándor. 15. Hunyady (költemény), Czuczor Gergely. 16. Mátyás király (képpel), Péterfy Sándor. 17. Mátyás király áruházában (képpel). 18. Hazám (költemény), Lévy Mihály. 19. Az 1847. évi országgyűlés megnyitása, Móra István. 20. A magyar zászló (költemény), Pósa Lajos. 21. A magyar nemzet ujjaalakítása, Jókai Mór. 22. Ébresztő (költemény), Bajza József. 23. A jobbágy-világ; a jobbágyság felszabadítása (képpel), Komáromy Lajos. 24. Egy nemzeti hadsereg, Jókai Mór. 25. Előre (költemény), Tóth Kálmán. 26. Ki volt nagyobb? Tóth Kálmán. 27. Mai alkotmányunk és az 1848. évi törvények, Sebestyén Gyula. 28. A haza (költemény), Pósa Lajos. 29. Szomorú napok, Péterfy

Sándor. 30. Az igazság győzelme, Péterfy Sándor. 31. Az ország szíve. 32. A király-koronázás, Jókai Mór. 33. Mi a haza? (költemény). Majthényi Flóra.

A füzet ára 20 kr. Megrendelhető Lampel R. (Wodiáner F. és fiai)-féle könyvkiadó cégénél, Budapest, Andrásy-ut 21. sz. A tiszta jövőre Budapest létesítendő Tanítók védelme a Budapest gyarapítására fordítottak, melyeknél különösen ajánljuk e füzetkét a magyar tanítóság jóindulatába, kérve azt, hogy annak terjesztése körül egy kis tevékenységet fejtsenek ki.

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi kir. törvényszék büntető-osztálya ma Nagy József elnöklete alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá.

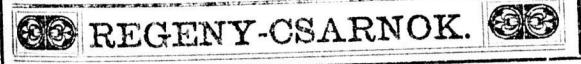
Karácsony Péter és társa hatóság elleni erőszak büntette.

Hegedüs Bálint és társa zsarolás vétsége. Greffó János és társai zsarolás és lopás vétsége.

Szabó Tótyer lopás büntette. Csuklye György hatóság elleni erőszak büntette.

Ezredéves kiállítás.

Az ifjuság monstre-hangversenye. Az ezredéves kiállítás megnyitási ünnepélyének megkapó mozzanata lesz. A részletek még nincsenek végleg megállapítva de olyformán tervezik, hogy megnyitási szertartás után, midőn a király megkezdé a körutat, a fővárosi közéletnek dr. Wlassics közoktatási miniszter Harrach József zenetanárt bizta meg, az első próbát tegnap vasárnap délelőtt tartotta meg az ezredéves kiállítás területén az ünnepélyek csarnokában egy óriási emelvényen. A próba imponáló volt; a hatalmas énekkel megfelelő nagyszabású orgona kísérete mellett a Rákóczy-indulót megrázó erővel adta elő és az előadás szabatoságáért úgy Harrach tanárnak mint tanártársainak a jelen volt vendégek a legmelegebb elismeréssel adóztak. Második próbát is tartanak az iparszervezők előtt és a két próba eredményének egybevetése után fogják meghatározni, hogy a nevezetes jelenet melyik ponton fog végbe menni.

Regény a Mars bolygón.

Irtá: Laurie André.

III.

Brideau orvos vallomása.

Figyelmesen végig halgattam Challenger Asaphnak ezen elbeszélését. Én bennem is felébredt a csodálkozás mindazok iránt, a melyeket Asaph nekünk elbeszél.

Izgató voltam a legnagyobb mértékben és mohóan lestem szavait, a melyeket papírra vettem és mellékelve benyújtottam. Asaph még mindig egészen mozdulatlanul ült székében, minden a régi volt a szobában. Nem változott meg benne semmi. Különben arca egészen nyugodt volt, a legcsékélyebb változást sem vettem észre rajta, csak néha-néha, ha Akoleia nevét emlegette, akkor úgy láttam, mintha arcvonásai kissé meg változtak volna.

Az örömmel halvány derűsége lehetett. Mert kétségkívül beleszeretett Akoleiába vagy talán megtetszett neki a Mars élete?

Ó úgy is itt a földön oly különöz életet folytatott, hogy nem eshetik nehezére beleszokni a Mars bolygónak viszonyaiba.

De azt hiszem, hogy mégis csak Akoleiának misztikus lénye vonzotta őt annyira a Marshoz.

Azután a földhöz úgy sem kötötte őt semmi...

Magányos házában élt a világtól visszavonulva. Rokonokat, barátokat — mint említettem — sokáig nem látta nála. Tisztán a tudományok élte és megfigyelte saját énjének csodálatos tulajdonságait.

Tulajdonságai közül pedig különösen feltűnt nagy hypnotikus hajlama, amelynek kétségkívül természetéről már említést tettem. Öntudatosan elbeszélhette azon bámulatra méltóan igaz és hű dolgokat, a melyeket hypnotikus álmában látott.

Tulajdonképpen célja, miként azt önk is tudja az volt, hogy meggyőződjék róla, vajjon a messzelátókban feltűnő csatornák milyennek, ki készítette ezeket? De nekem egész elbeszélésében még nem említette meg ezeket egy árva szóval sem.

Meg néztem órámat. Az idő nagyon gyorsan múlt el. Mindazok, a melyek Challenger Asaph nekem elbeszélte, annyira igénybe vették figyelmemet, hogy majdnem megfeledkeztem Challenger Asaph azon óhajáról, hogy nyolcz óra felé felébredszem hypnotikus álmából.

Az óra mutatója pedig rémgyorsasággal közeledett a nyolczas szám felé.

Szerettem volna ugyan még továbbra is meghallgatni Asaph elbeszélését, de kötelességem volt, hogy félbeszakítsam. A jegyzet is, a melyre Challenger teendőimet leirta, erre ösztönözött.

Végre elhatároztam, hogy megteszem azt, a mint már oly gyakran tettem, t. i. félbesztem.

Persze még ilyen hosszú álomból még sohasem keltettem föl és így kíváncsian vártam az eredményt.

(Vége következik.)

TAVIRATOK.

A millenáris törvényjavaslat.

Budapest, április 17. (Saj. tud. táv.)

Bánffy Dezső báró miniszterelnök az ellenzéki pártok vezéreit ma délelőtt a képviselőház miniszteri szobájában tanácskozásra hívta egybe, melyen a következőkben állapodtak meg:

A pénzügyi tárca letárgyalása után még néhány apróbb javaslat következik. Azonban a jövő héten, kedden vagy szerdán fogják tárgyalni a millenniumi törvényjavaslatot.

Ezen a napon a képviselők mind ünnepi öltözetben fognak megjelenni. A törvényjavaslatához egy párt se fog hozzászólni, egyhangulag fogják elfogadni.

A megszavazás után nyomban átviszi a képviselőház jegyzője a főrendiházba, ahol szintén megszavazzák.

A szegedi mandátum.

Budapest, ápril. 17. (Saját tud. táv.)

A szabadelvű párt a Babó Emil lemondásával megüresedett képviselői állásra a függetlenségi párt által jelölt Polczner Jenővel szemben nem állít jelöltet s így Polcznert egyhangulag meg fogják választani.

Közgazdaság.

A malomipar válsága.

A képviselőház már a pénzügyi költségvetéssel foglalkozik, de nem egyhamar fogják elemezni a földművelésügyi költségvetés vitáit, mert azok számos élet kérdést léptettek életbe, a melyeknek megoldásán az összes pártoknak kell fáradozniuk.

Gazdasági viszonyaink olyanok, hogy aggodalmat ébresztenek minden hazafias polgárban. Államunk évről évre nagyobb összegekkel nyom el bennünket és a gazdasági élet tevékenysége ez, a melynek az évről évre szaporodó milliárdnyi kiadásokat fedeznie kell. Miután Magyarország gazdasági életének körülbelül 70 százaléka a földművelés képezi, tehát ez az, mely hiányát a földművelés növekvő szükségleteit a legnagyobb mértékben fedezni. Ezzel szemben tudja mindenki, hogy a földművelés már évek óta nem képez jövedelmes foglalkozást, miután a földművelő veszteséggel dolgozik, már évek

óta nem jövedelméből él és az állam által reárottterheket tőkéből fedezi. Nagyon is természetes tehát, hogy ilyen viszonyok között az egész költségvetés vitája elejétől kezdve a mai napig nem volt más, mint gazdasági bajainak hosszú és gyökeres megbeszélése — agrarvita a szó legtagabb értelmében.

Az egész vitát jellemzi, hogy a kormány, valamint a kormánypárt szónokai a nyers terményeknek olcsó árait — a melyek a bajoknak forrását képezi — mint valami elemi csapást akarják feltüntetni, mely az egész földet sújtja, minden országban bajt okoz, katasztrófának akarják tekinteni, melylyel szemben ugyszólván tehetetlenül állunk. De ez teljesen téves állítás, mert nem igaz, hogy a gabonának átlagos árai az egész földön estek volna. Valóságban a gabona-árak csak azon államokban estek, a melyekben az értéket arannyal fizetik, a míg Azsiában és Amerikában, a hol ezüsttel fizetnek, az árak meglehetősen mértékben emelkedtek.

Éppen így nem igaz bizonyos hivatalos körök állításainak második része, a mely szerint azon országokban, a melyekben az arany valutát hozták be, a gabonák árai egyenlő mértékben estek volna és ugyanolyan színvonalon állanak; mert a valóságban az árak ez államokban a szerint váltakoznak, a mint az illető állam, mely a bevételre szorul, termelőit a védvámmal meg akarja oltalmazni. Aki ezekben kételkedik, meggyőződhetik róla, ha megtekinti a gabonaforgalomról szóló és az azokban részletezett világgazdasági kimutatásokat.

Az ezelőtt kilencz évvel az ausztriai tartományokkal kötött vámcsövetség is biztosít a magyar termelőknek és az ezzel vámközösségben levő Ausztriának ily védvámot, a mennyiben a kivitelre 15 frt arany vámot vet ki, a mi Közép-Európában a legcsékélyebb gabonavám. A mi vámtérületünkön addig, a míg a kivitelre szoruló fölöslegünk volt, ennek nem lehetett nagyobb jelentősége.

Jótékony hatását csak azóta éreztük volna, amióta — körülbelül öt év óta — nemcsak termelési fölöslegünk megszűnt, hanem a vámtérületnek fogyasztása is a bevételre szorult. Ezen idő óta ugyan a vám elég lett volna ahhoz, hogy gabonánknak árait a középeurópai piacon fentarhatta volna és ha az még sem következett be, úgy nem tekinthetjük ezt valami elemi csapásnak, miután a kormány intézkedései tették a vámtérület hatását illuzoriussá, a mennyiben nemcsak a malmoknak, hanem egyes kereskedőknek is az »örlési kedvezmények« czime alatt a vámtérület bevitelt nagy mértékben megengedte. Ennek következménye az volt, hogy a gabonárák a szállítási költségek dacára másfél forinttal mélyebbre süllyedtek, mint a szomszédos nyugati államokban dacára annak, hogy a bevételre éppen úgy reá szorultunk, mint azok és nem volt termelési fölöslegünk.

Ilyen hibásan magyarították a vámtörvényt, hogy a malmok érdekeit előmozdítsák. Malmaink, a melyek csakugyan nagyszerű vállalatok, nagyobbrészt olyan időkben létesültek, midőn Magyarország termelése nagy mértékben meghaladta a vámtérület fogyasztását. Hogy pedig kivitelünket a nagy konkurencia dacára fen lehetett tartani, az iparvállalatainknak érdeme, a melyeknek szakszerű vezetői mindig találtak helyet, a hol a magyar búzából készült lisztet eladhatták. De a termelés és fogyasztás között a vámtérületen belül keletkezett megváltozott viszonyok e fontos iparágat vég enyészettel fenyegetik. Igaz ugyan, hogy ha mi magunk idegen termények bevitelére szorulunk és saját termelésünket is megakarjuk védeni, úgy azon vállalatoktól, a melyeknek fejlődése a kivitelől függ, nem szabad a kormány jóindulatát és a különös kedvezményeket megvonni.

Ha egy általában lehetséges, meg kell ezeket mentenünk a bukástól. E czélból engedte el nekik a kormány is a behozott gabonákra eső vámot. De ezzel a kormány nagyhibát követett el. Mert ezzel erőszakosan illuzoriussá tette a védvámot és másrészt e kedvezményeknek, nincsenek a malmoknak nagy hasznára. A malmoknak másként kell segítséget nyújtani, még peddig akként, hogy ne tegyék illuzoriussá a termelőknek a védvám által biztosított előnyeiket. A főczélunk az, hogy malmaink megőrizzék verseny-képességüket. E czél

gy lehetne elérni, ha a gabona bevételekből befolyó vámközt nem a közös költségek fedezésére használnák, hanem külön kezelnék és a liszt kivételre fordítanák.

Minden behozott gabona után vámt költene fizetni. Az ebből befolyó bevételekből minden kivitt liszt a maga osztalékát kapná meg. Ez eljárás a gabona árak emelkedését nem akadályozná s egyszersmind a malmok fejlődését sem gátolná. A malmok azon mértékben részesülnek az osztalékokban, a admilyen nagy volt kivételük.

A gabona vámközből befolyt összegek alig tették ki a legutóbbi öt évben más fél millió forintot, ha az összeget a liszt kivétel előmozdítására használjuk, és a gabonaárak emelkedését is elő mozdítjuk, úgy nagyon is könnyű szerrel elértük célunkat.

Szőlőbirtokosok figyelmébe. A nagyváradi amerikai szőlőtelepen e héten pálinkapénzzel együtt 55 kr. napszámot fizettek. Mar- kus János, hegybíró, telepintéző.

Terménytőzsde.

Budapest, április 17.

B u z a tavaszra, bácskai	6.98
» tavaszra, északi	7.00
» szeptember-októberre, bácskai	6.72
» szept.-okt.-re északi	6.76
R o z s tavaszra, bácskai	6.48
R o z s tavaszra, északi	6.50
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	0.
» jun.-jul.-ra, északi	0.
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.35
» aug.-szept.re, északi	10.45

Bécs, április 17.

B u z a tiszai	7.45-7.70
» bányási	7.20-7.55
» bácskai	7.15-7.50
» szokványúru őszre	7.11-7.13
» szokványúru tavaszra	7.28-7.30
R o z s tiszavidéki	6.95-7.10
» szokványúru őszre	6.77-6.79
» szokványúru tavaszra	6.61-6.63
T e n g e r i magyar	5.70-7.00
Z a b, magyar kereskedelmi	4.50-4.52

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896 április 17 é.

Magyar aranyjárdék 4%	122.-
Magyar koronajárdék	99.10
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	103.25
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/3%	101.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	101.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.-
Italmérségi jog megváltási kötvény	109.70
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.-
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcson	158.-
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcson	140.51
Osztrák járadék papírban	101.-
Osztrák járadék ezüstben	101.-
Osztrák járadék aranyban	122.-
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	146.50
Osztrák magyar bankrészvény	98.-
Magyar hitelbank részvény	389.-
Osztrák hitelintézeti részvény	360.20
Osztrák-magyar államvasúti részvény	351.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	95.-
Német birodalmi márka	58.85
London vista	120.50
Páris vista	47.85
20 márkás arany	11.79

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

Főtiszt. lelkész urak figyelmébe!

A Szent László-könyvnyomda

részvénytársaság

papir-, irodaszer- és nyomtatvány raktárában

folyton kaphatók a következő

egyházi nyomtatványok:

Bevételei napló 10 iv	18 kr.
Kiadási » 10 iv	18 kr.
Egybekeltek anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
Kereszteltek anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
Meghaltak anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
A róm. kath. szent hitre megtértek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
A róm. kath. anyaegyház kebeléből más felekezetekhez eltertek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
Házasságra egybekeltek kivonata 100 db	65 kr.
Kereszteltek kivonata 100 db	65 kr.
Meghaltak kivonata 100 db	65 kr.
Jelentés alapítványokról 10 iv	30 kr.
Gyontató-czédula 500 drb	1 frt 25 kr.
Eljegyzési értesítő 10 darab	20 kr.
Családi értesítő 10 drb	25 kr.
Evi jelentés iskolákról 5 példány	50 kr.
Születési és kereszteleési jegy 50 db	25 kr.
Esketési jegy 50 darab	25 kr.
Esperes látogatási jkv 5 példány	50 kr.
Iktató könyvi 10 iv	25 kr.
Templomi leltár 10 iv	25 kr.
Catalogus liberorum 10 iv	25 kr.
Kereszteleési Emlék 100 darab	60 kr.
Bérmáltak jegyzéke 10 iv	35 kr.
Fehér kiv. finom hivatalos levélpapír 34/42 cmt. czimirattal 100 iv 1 frt 50 kr.	
100 névjegy	1 forint.

Viaszkos vászon írómappa
1 frttól 1 frt 20 krig.

A II. Magyar Osztály-Sorsjáték III-ik húzására sorsjegyek

kaphatók a

Biharmegyei Takarékpénztárnál.
Húzás május 12-től 28-ig.

Nemes rákok.

Jótállok, hogy élve érkeznek meg. Naponta friss küldemény egy postakosárral utánvétellel és vámmentesen.

40 drb óriás solo rák	5 frt.
60 „ óriás rák	4 frt.
100 „ leves rák	3 frt. 89 4-9

Haller B. STANISLAU, 31. sz. Galiczai.

Köszegen

Dr. Dreiszker J. sanatoriuma és vizgyógyintézete
márczius hó 30-tól nyitva

Rendszer: PRIESNITZ és KNEIPP.
Villanyozás, massage, gyógytornászat,
diätetikai eljárás.
Teljes ellátás.

Igen mérsékelt ár. Gondos orvosi felügyelet.
Prospektus ingyen.
Az igazgatóság.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító társaság

1894-ik évi zárszámadásában a következő eredményeket mutatja ki:

Összes bevetel 1895-ben: 251 millió frank.

Teljesen tehermentes külön nyereménytartalék: 139 millió frank.

Biztosítéki alap: 1146 millió frank.

Dijtáblázatokkal és bővebb felvilágosításokkal szolgál a

Keletmagyarországi főügynökség:

PROPPER N. JÁNOS

a nagyváradi keresk. felső tanintézet igazgatója főügynök.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házászer ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 25 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik köszvényénél, oszónál, tagszagatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller gyarkorta Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem igazi népszerű házászer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszer-tárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatossak legyünk, mert több kisebbbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

Richter F. Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállítók, Badolstadt (Thüringia).

